

Sopulinkääpä

Lämmelporing

Piloporia sajanensis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Sopulinkääpä on yksi- tai parivuotinen, pienikokoinen ja alustallaan tiiviin pinnanmyötäisesti kasvava kääpä. Se on sitkeä ja tanakka, ja kuivuessaan kova. Lakin pinta on same-tinmusta, kuivana seepian ruskea ja huopamainen. Itiöemän reunus on vallimainen ja väriltään valkoinen. Pillipinta on kermanvärinen, ja siinä on paikoitellen keltaista sävyä. Kuivuessaan pillit muuttuvat syvemmältä harmaiksi. Pillit ovat kulmikkaat, vanhoissa osissa sokkeloiset ja niitä on 3–5 millimetrillä. Sopulinkääpä muistuttaa nuorena suuresti silmäläpidettävää riekonkääpää (*Anthoporia albobrunnea*), ja lajien erottamiseen tarvitaan käytännössä aina mikroskooppi.

Elinympäristö ja levinneisyys

Sopulinkääpä kasvaa kuolleella ja sammaloituneella kuusella ja männyllä, jonka harvinainen lapinkynsikääpä (*Trichaptum laricinum*) on ensin lahottanut. Itiöemät kasvavat usein suoraan kuolleista lapinkynsikäävistä. Kasvupaikat ovat yleisimmin vanhoissa metsissä. Sopulinkääpää tavataan Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Sopulinkääpää uhkaavat vanhojen metsien hakkuut ja lahoppuun määrän väheneminen metsissä. Lisäksi sopulinkäävän esiintymistä rajoittavat sen vaateliaisuus ja erikoistuneisuus. Sen vaatimat kasvupaikat, joissa lapinkynsikääpä on ensin ehtinyt lahottaa kasvualustaksi sopivaa mäntyä tai kuusta, ovat nykyään erittäin harvinaisia. Noin puolet nykyesiintymistä sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan sopulinkäävän esiintymispaikka rajataan metsänkäytön ulkopuolelle. Esiintymispaikan ympäristössä säästetään kookkaat ja kuolevat havupuut sekä maa-puut.

Lähteet

- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009. Suomen käävökkäiden ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus. – Norrlinia 19: 1–233.
- Kotiranta, K. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Niemelä, T. 2005. Käävät – puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmu-seo, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Pekka Helo